

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 594/2012-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. decembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti A., s. r. o., právne zastúpenej advokátom Mgr. S. I., P., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 3 Cb 19/2012-143 z 29. mája 2012 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 19 Cb 55/2009-103 z 11. novembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti A., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júla 2012 doručená sťažnosť spoločnosti A., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“ v citáciách len „sťažovateľ“), ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Cb 19/2012-143 z 29. mája 2012 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 19 Cb 55/2009-103 z 11. novembra 2011.

1.2 Podľa obsahu sťažnosti sťažovateľka ako žalobkyňa žalobou uplatňovala voči žalovanému P. K. (ďalej len „žalovaný“) pohľadávku vo výške 15 368,54 € z titulu náhrady škody – ušlého zisku. Zisk mal sťažovateľke vzniknúť v dôsledku poklesu tržieb za rok 2006 potom, čo prives, ktorý sťažovateľka kúpila v máji 2005 od žalovaného, jej bol koncom roka 2005 odňatý, pretože na ňom v čase prevodu viazol zákaz nakladania v dôsledku exekúcie vedenej proti žalovanému (ktorej existenciu mal žalovaný sťažovateľke pri uzatváraní kúpnej zmluvy zamlčať). Žalovaný bol za toto konanie už právoplatne uznaný vinným z trestného činu podvodu. Pokles tržieb zapríčinila okolnosť, že bez privesu sťažovateľka nebola schopná prevádzkovať medzinárodnú nákladnú dopravu, keďže pri tej objednávateľa vyžadujú väčší objem prepravnej kapacity, ale len dopravu vnútroštátnu, ktorej objem a výnosnosť je nižšia. Výšku ušlého zisku preukazovala sťažovateľka znaleckým posudkom, ktorý porovnal tržby za relevantné obdobia roka 2005 a roka 2006 a dospel k záveru o rozdieli v sume zodpovedajúcej približne žalovanej sume (rozdiel bol tvorený pripočítanými úrokmi z omeškania z ušlého zisku).

1.3 Krajský súd a okresný súd žalobu sťažovateľky zamietli. Podľa sťažovateľky tým porušili jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže neprihliadli na uvedený znalecký posudok. Sťažovateľka k tomu doslovne uviedla (zvýraznenia už v origináli):

*«Sudkyňa vypočula dokonca osobne znalca, ktorý v podrobnostiach vysvetlil jej dotazy (neobvyklý postup v obchodno-súdnom konaní) a aj napriek vyčerpávajúcim odpovediam a objasneniam, tento znalecký posudok bol súdom ignorovaný, pričom ale **nebolo nariadené vypracovanie iného (kontrolného) posudku**, ale sudkyňa nahradila svojou právnou rozhodovacou činnosťou názor (neexistujúci) iného znalca a bez osobnej detailnej odbornej znalosti ekonomickej problematiky neuznala predmetný posudok ako jediný relevantný dôkaz pre rozhodnutie. **Znalecký posudok bol vypracovaný porovnávacou metódou dosahovaného zisku v poctivom obchodnom styku (tržby z r. 2005 – 2006 – rozdiel), plne v súlade s § 381 Obch. zák.**, nakoľko iná metóda ani pri uvedenej obchodno-špedičnej, dopravnej a prepravnej činnosti sťažovateľa nebola možná...*

Prvostupňový súd nevyhodnotil znalecký posudok správne v súlade s § 132 OSP a tiež nepresvedčivo odôvodnil hodnotenie výsledku konania od výsledku dôkazu znalcom

(R 4/89), pričो ale odborne súd nie je spôsobilý posudzovať samostatne odborné (ekonomické) otázky, čo v tomto prípade neoprávnene, bez iného znaleckého posudku vykonal. ...

*Rozsudok Krajského súdu je povrchný, nedôvodil, prečo potvrdzuje prvostupňový rozsudok, iba opakoval názor, že žalobca nepreukázal výšku ušlého zisku a poukázal na nájomnú zmluvu (pozn. účelová, aby bol zabezpečený prejazd cez hranice s Ukrajinou a ďalej na východ, nakoľko náves nebol evidenčne ešte „prepísaný“ na nového vlastníka), navyiac podpísaná v čase, keď nebol vykonaný prepis vlastníctva privesu na Okresnom dopravnom inšpektoráte, teda ešte v čase, keď bol žalovaný uvedený do omylu žalovaným. ... Súvislosti a účel tejto nájomnej zmluvy vôbec nesúvisia s ušlým ziskom sťažovateľa, nakoľko **bolo potrebné sa zaoberať znížením tržieb za obdobie prepravných výkonov s privesom a po odňatí privesu, tak, ako ich riadne a správne vyčíslil súdny znalec. ...***

Nie je možné tak jednoducho, nezákonne a aj protiústavne obísť, bez iného posudku, jediný dôkaz o výške ušlého zisku, ktorým bol znalecký posudok... a jednoducho konštatovať, že sťažovateľ nepreukázal výšku nároku.»

1.3 Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Krajský súd v Prešove Rozsudkom č. k. 3Cob/19/2012-145 zo dňa 29. 5. 2012 v spojení s Rozsudkom Okresného súdu v Prešove č. k. 19Cb/55/2009-103 zo dňa 11. 11. 2011 porušil základné právo sťažovateľa... na spravodlivé súdne konanie podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu garantované Ústavou SR Čl. 46 ods. 1.

Zrušuje Rozsudok Krajského súdu Prešov č. k. 3Cob/19/2012-145 zo dňa 29. 5. 2012.

Zrušuje Rozsudok Okresného súdu Prešov č. k. 19Cb/55/2009-103 zo dňa 11. 11. 2011.

Priznáva právnomu zástupcovi sťažovateľa náhradu trov právneho zastúpenia...“

2. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uvedenú sťažnosť predbežne prerokoval, pričom ju skúmal z hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Z hľadiska predmetu prieskumu ústavného súdu možno sťažnosť rozčleniť na dve časti:

a) časť, ktorá smeruje proti rozsudku okresného súdu č. k. 19 Cb 55/2009-101 z 11. novembra 2011,

b) časť, ktorá smeruje proti rozsudku krajského súdu č. k. 3 Cob 19/2012-143 z 29. mája 2012.

Vzhľadom na rozdielne predmety prieskumu je nevyhnutné preskúmať sťažnosť osobitne vo vzťahu ku každému z nich.

3. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb, ak namietajú porušenie tam označených práv, ak o nich nerozhoduje iný súd. Predpokladmi prípustnosti sťažnosti podľa citovaného zákonného článku je jednak tvrdenie sťažovateľa, že označeným aktom verejnej moci došlo k porušeniu jeho práva zaručeného ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou a jednak neexistencia iného orgánu, ktorý tomuto právu môže pred uvedeným aktom verejnej moci poskytnúť (alebo už poskytol) ochranu.

V prerokúvanej veci rozhodovali okresný súd i krajský súd podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Z ustanovenia § 201 ods. 1 OSP vyplýva, že proti prvostupňovému rozsudku je v zásade prípustné odvolanie, ktoré v zmysle § 205 ods. 2 OSP možno okrem iného odôvodniť tým, že v konaní došlo k inej vade, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, prípadne že súd nevykonal navrhnuté dôkazy alebo skutkový stav je zistený nesprávne. Z uvedeného je zrejmé, že pokiaľ sťažovateľka namieta nezohľadnenie znaleckého posudku (teda v podstate to, že súd tento znalecký posudok buď protizákonne nepoužil, alebo jeho dôkaznú hodnotu nesprávne posúdil), resp. nevykonanie kontrolného znaleckého posudku v konaní pred okresným súdom, mala možnosť domáhať sa nápravy týchto tvrdených nesprávností podaním odvolania proti rozsudku okresného súdu. Podľa vlastných slov tak aj urobila. Vzhľadom na efektívne možnosti odvolacieho súdu napraviť zistené nedostatky (§ 213 a § 220, resp. § 221 OSP), teda existoval iný orgán, ktorý mohol poskytnúť ochranu práva sťažovateľky pred jeho tvrdeným porušením zo strany okresného súdu, ktorý jej túto ochranu aj poskytol.

Ustanovenie § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde umožňuje ústavnému súdu odmietnuť sťažnosť, na prerokovanie ktorej nie je daná právomoc ústavného súdu. Podľa toho, čo už bolo uvedené, nemá ústavný súd právomoc na prerokovanie sťažnosti, ak smeruje proti rozsudku okresného súdu, v dôsledku čoho ju bolo treba odmietnuť (pozri napr. I. ÚS 428/2012, prípadne II. ÚS 420/2012 a tam citovaná prejudikatúra).

4. Právomoc ústavného súdu je však daná vo vzťahu k tej časti, ktorá smeruje proti rozsudku krajského súdu. Sťažovateľka aj v tejto časti namieta porušenie označených práv (čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru).

4.1 Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu vrátane práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu (resp. k inému orgánu majúcemu právomoc na prejednanie danej veci). Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu a iného orgánu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je i Občiansky súdny poriadok. Súčasťou základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred konajúcim orgánom úspešný. Tento orgán nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom, a to aj pri rešpektovaní druhu alebo štádia konania, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu (porov. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

Ústavný súd, ktorého úlohou je v zmysle čl. 124 ústavy ochrana ústavnosti, preto nie je alternatívou a ani ďalšou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (podobne II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). V dôsledku toho sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie zákonov

všeobecnými súdmi (vrátane ich procesného postupu) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (zhodne napríklad I. ÚS 225/03, IV. ÚS 158/09). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu zásadne len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 262/04).

4.2 V prerokúvanej veci krajský súd odôvodnil zamietnutie žaloby sťažovateľky takto:

„Odvolací súd doplnil dokazovanie... oboznámením sa so zmluvou o nájme dopravného prostriedku uzavretou dňa 25. 4. 2005 medzi prenajímateľom (sťažovateľkou, pozn.)... a nájomcom (žalovaným, pozn.)..., podľa ktorej prenajímateľ je vlastníkom nákladného automobilu LIAZ 110.054, výrobné číslo karosérie – CL..., výrobné číslo motora..., evidenčné číslo... a uvedené vozidlo prenecháva do nájmu nájomcovi. Zmluva je uzatvorená na dobu neurčitú s účinnosťou od 25. 4. 2005. V tejto súvislosti bolo zistené, že v danom prípade išlo o prenájom ťahača a konateľ žalobcu (sťažovateľky, pozn.) potvrdil, že ťahač a príves používal na prepravu žalovaný a on si u neho objednával prepravu tovaru. Z tohto pohľadu nie žalobca (sťažovateľka, pozn.) uskutočňoval medzinárodnú kamiónovú dopravu ťahačom, ktorý bol predmetom nájmu a prívesom, ktorý bol predmetom kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalobcom (sťažovateľkou, pozn.) a žalovaným, ale žalovaný, a preto žalobcovi nemohla vzniknúť škoda z dôvodu neprevádzkovania a neuskutočňovania medzinárodnej kamiónovej dopravy spočívajúca v ušlom zisku. Žalobca ťahačom a prívesom nedisponoval. Týmito vecami nepodnikal, a preto z nevykonávania tejto činnosti mu nemohla vzniknúť škoda.“

Z uvedeného podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že krajský súd za hlavný dôvod nevyhovenia žaloby o náhradu škody, ktorá mala vzniknúť tým, že sťažovateľka nemohla vykonávať medzinárodnú nákladnú dopravu, považoval v zásade to, že sťažovateľka v dôsledku prenechania ťahača do nájmu žalovanému nemohla na ňom vykonávať tvrdenú podnikateľskú činnosť. Sťažovateľka by teda (zjednodušene povedané) tak či onak nebola dosiahla žiadny zisk z prevádzkovania tejto dopravy, pretože ťahač nemala k dispozícii, lebo s ním disponoval žalovaný. Podľa záveru krajského súdu jej preto žiadny zisk ani

nemohol ujsť. V podstate tak krajský súd preniesol ťažisko dôvodov zamietnutia žaloby z úrovne nepreukázania výšky škody na úroveň príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním a vznikom škody, keď vyslovil, že veci by sa neboli vyvíjali podľa tvrdení sťažovateľky ani vtedy, ak by k protiprávnemu skutku žalovaného nebolo došlo. Tento skutkový záver podľa ústavného súdu – vzhľadom na zmienenú existenciu nájomnej zmluvy medzi sťažovateľkou a žalovaným – nejaví znaky arbitrárnosti, rovnako ako vyslovený právny záver, ktorý – napriek tomu, že je formulovaný pomerne úsporne – je výstižný a zrozumiteľný a tiež v zhode s judikatúrou všeobecných súdov (porov. napríklad II/1967 a R 55/1971).

Uvedené však vo svojom dôsledku znamená, že krajský súd sa otázkou konkrétnej výšky ušlého zisku, a teda ani otázkou použiteľnosti a správnosti znaleckého posudku vôbec nezaoberal (na rozdiel od okresného súdu). Sťažovateľkou predložený znalecký posudok tak nezohral pri uvažovaní krajského súdu o zamietnutí žaloby žiadnu rolu. Tým sa ale vo vzťahu ku krajskému súdu míňa účinkom podstatná časť sťažovateľkiných tvrdení o údajnom nahradení činnosti znalca vlastnou úvahou súdu. Je preto zrejmé, že krajský súd nemohol porušiť práva sťažovateľky zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru takým spôsobom, ako uviedla sťažovateľka.

Pokiaľ sťažovateľka ďalej tvrdí, že nájomná zmluva, ktorú vzal krajský súd za základ svojho záveru, je simulovaná, a polemizuje o jej dôležitosti pre skutkové právne posúdenie veci (pozri odsek 1.2), ide v tejto časti o polemiku so skutkovými a právnymi závermi, ktoré už ústavný súd označil za nearbitrárne a ústavne udržateľné, a preto nejde o spôsobilé argumenty v konaní pred ústavným súdom. Tieto argumenty mala sťažovateľka uplatniť v konaní pred krajským súdom, čo sa aj stalo (vyplýva to zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom na č. l. 134 a 135), pričom z už citovaného odseku odôvodnenia rozsudku krajského súdu je zrejmé, že krajský súd ich aj vyhodnotil. Nesúhlas sťažovateľky so skutkovými alebo právnymi závermi všeobecného súdu, ktoré sú inak nearbitrárne, nepredstavuje ešte porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (porov. napríklad II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97).

5. Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietnuť okrem iného takú sťažnosť, ktorá je zjavne neopodstatnená. Za zjavne neopodstatnenú sa podľa konštantnej judikatúry považuje najmä taký návrh (taká sťažnosť), ktorými nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva označeného sťažovateľom, pretože nie je daná jeho vzájomná súvislosť s napadnutým postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06). Z už uvedených dôvodov je zrejmé, že rozsudok krajského súdu už na prvý pohľad (*prima facie*) netrpí vadami tvrdenými sťažovateľkou, resp. že ňou tvrdené vady nezasahujú do sféry ústavnosti, na ochranu ktorej je ústavný súd povolaný. Keďže ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že sťažnosť treba odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú, na neverejnom zasadnutí senátu rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2012